

Nykyinen ylioppilaskokeen arvosteluasteikko on epäreilu

Opiskelijavalinta ylioppilaskirjoitusten nykyarvosanojen perusteella ei ole täysin perusteltua, todetaan Aalto-yliopiston ja Palkansääjien tutkimuslaitoksen uudessa tutkimuksessa. Ylioppilaskirjoitusten arvosanoilla on pitkän ajan vaikutuksia. Hienojakoisempi arvosteluasteikko tekisi opiskelijavalinnasta nykyistä reilumman.

Ylioppilaskirjoituksissa hyviä arvosanoja saaneet opiskelijat kouluttautuvat korkeammalle ja menestyvät keskimääräistä paremmin työmarkkinoilla. Havaintojen perusteella ei voida sanoa, että arvosanat itsessään tuottavat menestyksen. Esimerkiksi englannin kielen ylioppilaskokeessa M:n ja E:n arvosanan kirjoittaneet opiskelijat voivat olla kyvykkyydeltään ja muilta taustaominaisuuksiltaan hyvin erilaisia. Arvosanojen vaikutuksen tunnistaminen myöhempään menestykseen onnistuu tutkimusasetelmalla, jossa vertaillaan ominaisuuksiltaan samankaltaisia (esim. motivaatio, sosiaalinen pääoma) ylioppilaita, jotka ovat kuitenkin saaneet yo-kokeesta eri arvosanan.

Tohtorikoulutettava Artturi Björkin (Aalto-yliopisto) ja tutkija Hannu Karhunen (Palkansääjien tutkimuslaitos) käyttämä kvasikokeellinen menetelmä mahdollistaa arvosanojen vaikutuksen tutkimisen eristettynä muista tekijöistä. Tutkimuksessa sovelletun menetelmän avulla voidaan verrata juuri ja juuri korkeamman arvosanan saaneita niihin henkilöihin, jotka jäävät niukasti arvosanarajan alle. Tutkimuksessa tarkastellaan englannin ja ruotsin kielen arvosanoja ja yksilötason menestystä jatkokoulutuksessa ja työmarkkinoilla aina 50-vuotiaaksi asti.

Tutkimuksesta käy ilmi, että korkeampi arvosana ylioppilaskirjoituksissa hyödyttää pitkälle tulevaisuuteen. Korkeampi arvosana johtaa useammin yliopistokoulutukseen ja kasvattaa ansiotuloja iän karttuessa yhä enemmän. 35-vuotiaana korkeamman yo-arvosanan vaikutus ansiotuloihin on 0-1,5%, ja 45-vuotiaana vaikutus on kaksinkertainen. Korkeampi koulutus selittää vain noin 60 prosenttia havaitusta vaikutuksesta tuloihin.

”Ylioppilaskirjoitusten arvosana-asteikko tuhlaa nykyisellään paljon informaatiota, jota voitaisiin hyödyntää opiskelijavalinnassa. Hienojakoisempi asteikko vähentäisi arvosanarajoihin liittyvää epätasa-arvoa. Todistusvalinnan tullessa opiskelijavalinnan normiksi korostuu arvosanojen merkitys entisestään. Korkeamman arvosanan saaminen voi tulla niin tärkeäksi, että ylioppilaskokeiden uusiminen lisääntyy radikaalisti. Näin menetetään osa todistusvalintaan siirtymisen hyödyistä eli nopeampi siirtyminen lukiosta korkeakouluun”, Björk pohtii. ■

LISÄTIETOJA

Artturi Björk, tohtorikoulutettava, Aalto-yliopisto
puh. 050 370 7121
artturi.bjork@gmail.com

Hannu Karhunen, vanhempi tutkija, PT
puh. 09 2535 7308
hannu.karhunen@labour.fi

JULKAISU

Artturi Björk ja Hannu Karhunen
The long shadow of high stakes exams: Evidence from discontinuities
Palkansääjien tutkimuslaitos,
Työpapereita 329, 2019.